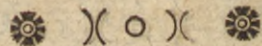

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Hos Judarna warade ännu deras månad Ab, på hwilkens första dag de fastade för Aarons räkning, efter det war Hans döds dag. Slutet af Augusti månad utgjorde deras Elul.

Deffe månaderna wore, hos Judarna, de sifre uti Borgeliga året: men den 5te och 6te uti Kyrko-året.

Korta Stads-Nyheter.

Utgångne äro Skepparen Christen Jonson Graf til Amsterdam med Järn, James Smith, til Lissabon, William Colbeck, til Hull, James Brodie, til Camphier, Richard Harrison, til Newcastle, William Robertson, til Isle of Man, Henry Billinge, til Leuven, med Järn och Bräder, James Donald, til Perthhamn med Fyrkol.

Inkomne äro: Skepparen Engelbr. Gårda ifrån Dnsfard med Fyrkol och Bly, Jon Daniel, ifrån Alloway med Stenkol, Eric Lund, ifrån Heesland med Barlast, och Richard Hamilton, ifrån Ahlberg med dito.

Helsingör den 26 Julii. Johan Lindlöf til Göttheborg med Kalk, Johan Lund til London, Daniel Kusmeyer til Bremen med Tjära, Hans P. Ludwig til Riga med Sill, Lars Dufwa til Runnaby Barlast, Jonas P. Kier til Göttheborg med Tjära. Dito den 29 Julii. Benjam. Fowler, w. Ferrington til Wergeland med Järn, And. Larsson til Riga med Sill, Joseph Cackerill til Stockholm Barlast.

N:o 33.

Göttheborgska Magasinet.

Den 13 Augusti 1759.

Om Klippor utom Getterön, och Inloppet i Warbergs Hamm.

Denna hifseliga insigt har jag af en widtberömd Skeppare, bätre kännare af dessa klippor, än någon Philosoph af de människa. Ehuru osmakelig jag torde nu som ofta förekomma en oförståndig Domare, yfwe jag likwäl öfwer mit ämne. Framman de Sjöfarare kunna ju i stöd af denna lyfta segla in i Warbergs hamm, och frelsa ej mindre lif än ägenom. Detta blad blir en Compass, och jag en lots i lårda Werlden.

Något mer än en half mil wester om Den ligger Balken, och wid pass et Musquette-flott härifrån i sidor hänger Balkungen, en annan klippa, med et ref ihop med den förra, som på mera brukelig Swenska kallas Klåbak. På alla sidor fring om dessa klippor är djup.

Salen eller Sadelen är af samma storlek som Balken, och ligger N. N. D. ifrån den sednare. Namnet är taget af Skapnaden, som klippan har. Härifrån stjuter et ref i W. S. W. åt Balken, och räcker mer än $\frac{2}{3}$ af mellanrummet. På södra och södöstra sidan af Sadelen är klippegrund och grundare Watten.

Särnyet är en liten klippa sudost ifrån Balken

wid

wid påß $\frac{1}{8}$ mil, och ligger nästan i wattubrynet. År 1758 om hösten förölyckades här et Skepp ifrån Stockholm. Härifrån går et farligt ref i södwest öfwer $\frac{1}{8}$ mil.

Södra Kråkan ligger et stycke öster ifrån Jätteret. Från hånne skjuter et ref i Södwest, hwarpå en Holländsk Smack år 1744 förölyckades.

Norra Kråkan ligger i Nordost, och $\frac{1}{8}$ mil ifrån sin Systers. Härifrån går et ref i Södwest, och et stycke dito i Nordost. År 1745 spådde denna Kråka en olycka för en annan Holländare. Det är märkeligt, at en liten bergskulle, som kallas Kråkeberget, belägen mellan Stadens Utmark och nedra Möllan, hysler om quällarne en obestriwelig mängd af Kråkor, hwilka, sedan de inwäntat sina Camerater, flyga öfwer Hammen och Getterön til Skären. Härmed hoppas jag, at ej mindre som Naturalist, än Antiquarius, öfver osörneligen nyttiga anmärkningar.

Wid påß et Styckeslott ifrån Getterön, NB. i wester, ligger **Kalkegrunden**, som gör Inloppet i Warbergs Hamn utomordenteligen farligt. Han bär med sin westra ände i södwest ifrån södra änden af Getterön, och jag förstår intet ord af dessa Sanningar. Men dock finnas där mellan höga stenar, at det är en farfull olycka, om någon, som är obekant i detta farwattens flipp fram denne wägen. Olyckan ligger under watten hel och hållen, men är illa begrafwen; ty hon skjuter up 3 fot under wattubrynen. Här hafwa oräkneliga Fartyg stadnat, hwar til en söga Klardgdare.

Klippa, som kallas **Busen**, ej litet bidraget. Denna ne förfärlige Gynnare ligger i sydost, och 2 Canoner

ifrån Kalkegrunden. Af männischo-kärlek kysser han Hafs-gudinnan, och röjer sig med litet brott i stillaste wäder: jag borde sagt, han skjuter up i wattubrynen. **Skåleklippan** ligger söder om Slottet, och har godt djup alt omkring.

Inloppet i Hammen sker på följande wis. När man kommet så långt i söder, at Warbergiska Kyrkornet synes en samn ungefär söder om södra Slots-mallen, kan man med all trygghet sätta seglen til, och löpa til Hamnegapet. Man måtte likwäl lemna 2 delar watten åt Skrifware-klippan, och den tredje åt Slottet. Orsaken är, at 2 blinda stengrundar, som kallas **Engelske Buarne**, (af en Engelsman, hwilken stötte derpå, men kom lyckeligen dädan) ligga under nämnda Skrifware-klippa. Innom Slottet i selfwa Hammen är ännu någon osäkerhet. Utom et **Stensref**, där wäl finnes djup, men farlig Ankargrund, har den redelige Stephan Liebberg upräkt en sten, på hwilken han i unga dagar utan synnerlig olycka stötte. Watten ligger 6 fot öfwer klippan, som upfinnaren til hedder kallas **Stephens-sten**. Denna farligheter undgås, när man har **Subbe** utom Slottet, at tala på Skeppare-språket.

Annars är i Hammen, där hon är djupast, 18 fot watten, längre in 12 och 10. Botnen består af sand, under hwilken finnes blålera. Så wida jag förstår, hwarad Märgel är, finnes något dyligt i södra wiken af Hammen, hwilket jag til Warbergste Åkerbrukares förmån har den äran at nämna.

Om Warbergste Systerierne.

Innan jag lemna Sjön, är billigt, at nämna något om Systerier: et betydande näringsfång hos Ut-lånste

länste Hallänningar, jag menar Holländare. Förfrad, at detta ämne ej värdedrar Warbergs Junånare, som enligt äldre och nyare upmuntringar, gripet sig i alla tider an, går jag med nöge til en Artikel som det Warbergiska ej mindre, än Svenska Almånna, utan twiswel wål uptager.

Om belägenheten at Westerhafwet lofwar Warbergs Inbyggare ymnighet på fisk, smakar den af lyckelig fördom så mycket bättre, som den Warbergiske Torsten och Hwitlingen berömmes, såsom beynnerligen läcker.

Utskilliga försök äro wid dessa strander gjorda, at vinna sådan wälsignelse. Jag wil ej tala om det i förra tider warande ymniga Sillesfisket, då Warberg utrustade 5 til 6 stora Sillebåtar, hwilket skedd i början af detta Hundratal: men bör jag förgåta en inredning af framledne General-Majoren och LandsHofdingen, Herr Baron Wilhelm Bennet? Denne Herren har utom annat sokt at uphjelpa Saltjö-fisket, och därwid brukat Hallänste Kote-båtsmän, dem han utfafade både Båtar och Fiskeredskap, och därtill med utslag dem en beläglig plats utmed sjön, på de så kallade Kråke-ångar, $\frac{3}{4}$ mil norr om Warberg. Här upfattes några hus eller kojor til deras tjenst; af hwilkå inga qwarleswor synas. Med lika berömlig nit förfassade samme Halländste Hushållare försarne Fiskare från Staden och andra orter, hwilkås göromål blef, at gå de nye Sjömän och Fiskare, som ledeswenner, til handa. Men desse liderlige Croater togo ingen lårdom emot: utan låto genom sin wårdslösheit båtarne slås sonder, och redskapen fördårswas på Kronans afsaknad: hwarmed hela inråtningen stadnade, och desse ogene Fiskare sluppo sjön, hwilken de mot all deras skyldighet ånnu forså sig Dr.

Edder om Warberg, eller en half mil utom Staden, har ock i långliga tider waret et Fiskelåger, hwarifrån allehanda statter ur Watturiket dageligen inbåras af fattiga Gummor, som med namn af Fiske-tåringar förena den förmanen, at wara Stadens Almofhjon. Dessa hafwa publiqua boställen i sina strandkojor, och fiska selswa intet annat än penningar. Deras barn och andre Fiskare bo likwål i samma Fiskelåger.

Framledne Commendanten i Warberg, Herr Öfwerste Drummer, bragte ock i sin tid Saltjöfisket wiåda, genom sit upmuntrande efterdöme. Han utrustade en stor Not, med båtar och tilbehör; Han upmuntrade Soldaterne, at genom arbete förtjena sig penningar; och skal efter berättelse fådt ej mindre Sill, än Krabbetastor, och hwad icke? Men Fisket afstadbade med honom sself.

Den nitiste Borgmästaren Pihlson har ock med sorgfällighet wårdat Fiskerierna. Bland annat pålade Han Arbets-borgare och flere, som ej hade så utmärkta näringar, at idka Saltjöfiskeri. Rådman Jacob Lagerbohm, som säljer årligen öfwer 1000 Tunnor af egen inpackad Sill, har kanske med större kostnad, än jag wet, hållet fiskare, både i Götteborgiske och Warbergiske Skårgårdarne; och Handelsmannen Herr Jonas Dahlbohm går i sin trogne Wågwisares fotsporr. Dagad all denna möda och tiltagsenhet, ligger doch ånnu Warbergiske Fiskerierna i sin linda, och dragas tillika med opaslighet. Hwarföre komma Fiskare från Kullen årligen dit, och sälja til Warbergsboarne deras egendom? jag menar den wälsignelse, som de hemtat wid Warberg, och ingalunda wid Kullen.

Fisken i Hamnen blef i förra tider idkat mer än nu: man drog om wårtiden med not en hymnighet af Horn-gäddor: Nyssjor woro ställda kring om grunderna, och det heberligare folket satte sin Sommar-ro däri, at under en klar och wacker himmel ro ut, och draga några tjog Hwitling, hwilket bruk eller nyttiga tidsfördrif längesedan kommet ur moden.

Bland andra fiskeri-sätt, hwilka nu mindre lyckas, bör jag ihågkomma et, som kallas där på orten, at stänga ål, eller om wintertiden, då isen ligger, at ljustra ål. Fiskare berättat, at ålen om wintren ligger i dwala, och är sammanslåttad med hwarannan: de bruka derföre, at hugga et litet rundt hål på Isen, och med et ljuster, som kallas ål-gere, stöta på alla sidor. Nåka de på stället, där han ligger, så draga de honom up; och på denne obegripelige krot wankade mycken ål i öarwadet tilförene.

Likaledes brukas om wintren, at med snöre draga Flundror och Hwitling ut på sjöen: hwilket dock sällan låter sig göra, medan isen på djupet är mindre pålitelig.

At fisken i Warbergs hamn aftaget, är oförnekkelig: orsaken är kanske mindre lätt at finna: jag wil dock anföra något. Fisken finnes aldrig på lika grund af många slag. Torsten håller sig gerna på stenbotten, Flundror på sandbotten, och andra slag på gräsbottnen: hwarföre och fiskare, när de sätta ut sina nät eller bactor, nöga se efter grunden. Nu berättas, at denne förändrat sig, och at nästan hela hamnen öfwer finnes idel sandgrund. Om jag ej bedrar mig, är sanden drifwen af stark sjögång in i hamnen, och beröcker hela det i botnen wärande små-gräset; där wissa Fiske-slåg hade fordom sin bästa trefnad. Om ändringen af grun-

grunden således förorsakat fiskens astråde, måge werberörande kännare döma. Med mera klarhet ser man här orsaken til den föröfke flygsanden. Det är ej aldeles så lätt at säga, om flygsanden kommer från hafwet, eller drifwes däråt; men at han kommer från wester, och drifwer mot öster där wid staden, är ostridigt, och synes ej mindre wid gårdegårdarne, än i backarne. Det är tydeligt, at han åtminstone i senare åren samkat sig mest, och blifwet djupare neder wid hafsstranden imellan Pipebruket och bryggan, än på något annat ställe. Om nu isen och stormen sopar honom från sjön in i hamnen, och til landet, så flyger han lätt, när han blifwet torr, änskönt han ej får så rafa up i backarne, för des affagde Fiendar, Herr Kyrko-herden Hammar och Rådman Zinkel; som behöfwa litwål hjelpetroppar, om den stormande sanden skal en gång aldeles förebyggas, och mötas ända ut i sjön. Men detta ware sagt i parenthesi.

Wid Warberg hemtas föda med garn eller nät, hwilket är et och samma, äfwen med krotar eller bactor. Desutan fångas med snöre den sköne Torsten, och den store djups-Hwitlingen hela 2 mil uti sjön.

I de sednare åren, då den Högste wälsignat stranderna i Norra Halland och wid Götteborgska Kusten med hymnigare Sillefiske, hafwa Warbergs-Inwånare försummat hwarken nät eller batar, utan hifört en wacker mängd af Sill, ehuru desse swärmar sökt andra stränder. Almogen i Lindbergs och Torpa Sofnar har ej heller waret aldeles lotlös.

Det är mig omögeligt, at upräkna alla fisk-arter, som där finnas. Af de sällsyntare slagen wisdes i år en liten Hwalfiske-slägginge eller Warstwin, och för

2 år sedan en **Rana Piscatrix**, hvilken ingen Fiskare wäste at nämna. Eljes gifwes där **Torsk**, utom större och mindre **Zwicling**, ofta halfwa alnen lång; item **Slundror** af åtskilliga slag, såsom **Strubbor**, **Slåttor**, **Rödspottor**, **Tungor**, **Pighwarfwar**, **Slåthwarfwar**. **Helge-slundror** äro fälsynta, **Makril** är ock rar, men **Koljor** wänka i mängd. **Hummer** är rar, **Tobis**, **Krabastor**, och **Krabbor**, som Gossarne fiska för ro skul imellan stenarne söder om **Slottet**, utom **Räckor**, **Råtor**, **Gråsit**, **Ulkar**, **Knotar**, **Sjersingar**, **Horngådor**, **Quabsuggor** **Laröror**, och en läcker fisk, kallad **Sjel-sit**, äro allesamman mer eller mindre fälsynta. Kunde jag upräkna alla, så skulle jag ej glömma **Tångsnipor**, **Korsit** och **Piräl**, hvilka 2 sista slag äro för Fiskare nog förtreteliga, medan de jästa sig på deras krokur, eller förtära, hwad på dem fastnat.

Om jag ej fruktade at straffas som Förslagsmakare efter **Holbergs** Utslag, skulle jag framgifs wa något, at uphjelpa Fiskerierne där på orten. Staden ligger ej mindre än **Getterön**, **Nås** och **Balgön** och **Kerra** By wäl til at nytja **Sjön**. Inwånarne därstädes fiska ock: men som de alle hafwa åkerbruk, at tillräckeligen söda sig af, går det nog lamt och swagt: och jorden synes dem nog drächtigare än watnet. Men männe **Salige** **Generalen** **Bennets** nybyggeliga tiltag ej wore wärdt, at widare påtänkas? Han war en Herre, som hade både lust och insigt at uphjelpa Hushållningen. Han war den förste, som upmuntrade **Warbergs** Inbyggare, at instänga och upodla sine **Flyghands-backar**.

Swad Nytt i Staden?

den 13 Augusti 1759.

Rundgörelser.

Stads Fältfären **Herr Engelhard**, gifwer här med tillkänna, at **De**, som behaga låta ympa **Koppor** på sine **Barn**, uti **Frimurare** **Barn- och Koppymnings-huset**, kunna sig där om hos **Honom** anmäla, til och med denna månadens slut.

Uppå **Stadsens** **Auctions** **Ramare** kommer, den 14 **Julus**, som är nästkommande **Lidsdag**, at försäljas en **Wedeshamn**; hwarpå är et liter nytt hus. **Hamnen** är belägen på östra sidan om **Herr Ahlrots** **Hamn**. **Storleken** kan beses efter den gjorda utskafningen, som är: wid wägen, 45 **alnars** bredd: längden af landet, 24 **alnar**, och wid nyra ändan, 30 **alnar** land och 15 **alnar** wadm. Närmare underrättelse ärhållas af ägarer **Herr Peter P. Ekman**.

Uti **Bokbindaren** **Lorents Ahlgrens** **Bod** finnes, wid närvarande **Marknad**, och kan wäl hända långre, allehanda sorter af **wakra** **Swenska** **Böcker**. Om detta är öfktigt, så är det intet min **skuld**; ty så har **Bokbindaren** **hjess** sagt. Det är mycket mögeliget, at där selar någon af våra **wakre** **Swenske** **Scribenter**. **Ufwen** finnes där en ansenlig mängd af små **Piecer** och **Comödier**. Förteckning på dem är wid **Boden** at se.

Hos **Snidkaren** **Måster Peter Umke**, på **Magasins** **gatan** wid **Repslagare-banen**, är til köps et **Masur** **Skäp**, med 3ne **lådor** uti **nederdelen**, och 2ne **dörrar** uti **öfwerdelen**.

Om